ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ.

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње; Adresse: „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 47. ЦЕТИЊЕ, СУБОТА 20. ЈУНА 1909. ГОД. ГОДИНА II

Цетиње, 20. јуна.

И све мира Божјега ради! Да није тога европскога мира, велике силе разоружале би се и онда би извјесно дошло да рата. Овако, отимајући се од њега, непрестано се оружају да би га очували, и ако кад год дође до рата, за цијело ће бити мира ради.

Ово је логика, која данас влада у Европи. Том логиком бране велике силе своје нагло оружање. Позајмили су је од једне старе римске пословице (ако хоћеш мира, спремај се за рат) и сад је постала општа. Први су је у свој озбиљности усвојили Нијемци, а за овима остали народи и државе. Смеће се с ума, да овај диктат пословичке мудрости вриједи само у извјесним случајевима, али да не вриједи кад га усвоје све државе и сви народи, нарочито кад се заваде и стрмо поглеђују. У души и у ствари то сваки живи осјећа, али треба неки изговор, и онда се логици запуше оба ока. Тако сад све се државе нагло оружају мира ради. Њемачка, као свакад, и опет је напријед. Најспремнија од свију не малаксава, него се спрема даље. Дотјерала је да увлачи у касарне чак и оне, које је од војске, због разних мана, ослободила, па међу њима и саме тријестогодишње професоре.

Између Њемачке и Енглеске утакмица је на мору, између Русије и и њемачких држава на суву, између Француске и Њемачке на суву и на мору, а између Италије и Аустро-Угарске у свему. Савезничка љубав толика је да је бојазан да се у загрљајима једнога дана не угуше. Зато подижу на границама колосална утврђења, касарне пуне све већом војском, а на таласе морске бацају све новије и новије убојне бродове огромних размјера.

Њемачки флотни план прије неколико година задивио је свијет. Онда се рекло: будућност је Њемачке на води. Енглеска, да би парализала нагло подизање њемачке убојне силе, на морима, изненадила је свијет још ширим флотним програмом. На то је одговорила Аустро-Угарска са четири нова „Дреднута“, а ту се одмах јавила Италија са исто толико огромних бродова, па напошљетку је дошла и богата Француска. Она је најновијом својим флотним програмом превазишла све. За десет година (колико тај програм има да траје) Француска ће послије Енглеске бити најјача поморска сила. У милијарде иде њен предрачун, који мисли утрошити на изградњу убојних лађа колосалних размјера. Кад буде то готово, имаће Француска 45 убојних лађа највећега типа, осим лађа друге и треће вриједности.

Колико год да је свијет забезекнут стао испред огромности њемачког и енглеског плана, сад се тек скаменио како треба од чуда, видећи шта Французи раде.

И тако, сад се у Европи на све стране кује само гвожђе. Највише радних руку иду на рад око спремање оружја и убојних бродава; највећи дио богаства европских народа троши се на рат — мира ради. Кад се буду спремили, увидјеће са запрепашћењем, да им је мир постао тежи и скупљи но рат, и онда ће крваво коло отпочети. Наравно опет због мира, али будућега мира ради.

Нико за то од нас малих и угрожених нека се не успављује лијепом музиком о миру, која се по Европи разлеже. Народи полако путују у пакао, а ово им је марш, који им свирају политичке Мефисте да би веселије пошли у смрт, и још то својим рођеним новцем откупљивали. Немогући да задржимо овај општи историски ход према катастрофи европскога рата не остаје нам ништа друго већ да се и сами материјално и морално што боље спремамо за овај велики Божји суд. Кога тај суд затече неспремног, гробар ће му одзвонити пошљедњу пратњу и њега ће нестати с лица земље. Зато погледајмо од времена на вријеме шта други раде и журимо се да нас догађаји не прегазе.

Стара пјесма

Непријатељи српског народа ни мало нијесу задовољни што су односи између Краљевине Србије и Књажевине Црне Горе врло добри. У слози двију братских српских држава они гледају велику сметњу. Њима никако у рачун не иде, да се у томе правцу продужи, па су зато и настали свима силама, да ту слогу и братску љубав покваре и разрију. Стара пјесма!

Да би посијали сјеме раздора између једне и друге братске државе, они су почели поново са својим интригама. Час би хтјели да осумњиче Србију код Црне Горе, а час Црну Гору код Србије.

Од туда и ничу кроз њихове листове разне измишљотине и о Србији и о Црној Гори.

Црна Гора се денунцира како је поприште буна и нереда. Измишљају се разне вијести, којима се иде на то, да се покаже како јој није много стало до слоге и братског рада са Србијом. Денунцира се како су јој ближи туђински интереси него општа српска ствар. Обиљежава се како је у недозвољеним односима са бечким Балплацем.

А у исто вријеме, када се Црној Гори подмеће како шурује са највишим аустриским круговима, указује се прстом на Србију како је она та, што потура поједине да насрћу на Црну Гору и њене светиње.

Афера проф. Масарика је врло добро позната. Она је имала да послужи да се добри односи између Србије и Црне Горе поремете и да дође до раздора.

На велику жалост њихову, оно што су жељели нијесу постигли. У Црној Гори се врло добро осјетило о чему се ради и нашта се иде. Исто тако и у Србији.

Тако је тај план пропао. Од њега наши непријатељи нијесу видјели никакве користи.

Али то их у започетом послу није ни мало омело. Овај неуспјех није их декуражирао, напротив, дао им је подстрека да са својим интригама наставе.

Пустили су другу измишљотину у свијет. На име, из Беча су лиферовали телеграм како се у министарском савјету краљевине ради на томе, да се Србија мијеша у унутарње послове књажевине и да су предузете енергичне мјере да биоградска влада утиче на рад књажевине. То саопштење, које су донијели многи њемачки и француски листови, имало је за задатак, да подстрекне Црну Гору противу Србије, у којој се влада толико заборавља и толико прелази границе, да хоће да утиче на унутрашње ствари Црне Горе. И као у воску се држало, да ће Црна Гора противу тога устати и протестовати. Па све и ако се не би дошло до раздора, рачунало се, да ће несумњиво изазвати неповјерење и нетрпељивост.

На жалост и ови рачуни су били сасвим погрешни. На Цетињу се уочило да су ово обичне измишљотине и интрге и с презрењем су пријешли преко њих. Из Биограда је са мјеродавног мјеста пала таква ријеч каквој смо се и надали. Одсудио је демантована и ова најновија измишљотина.

И то није све. Искуство нас је научило, да се од наших непријатеља немамо никаквом добру надати. Они су готови на све. Нарочито су ненадмашни у интригирању и подмећању кад се то тиче нас. Њима је кост у грлу Црна Гора и Србија. Још им је мрскија слога ових слободних српских земаља. Зато у започету правцу неће сустајати. Интригираће и подмећаће и даље. Неће презати ни од највећих гнусоба. Радиће свима силама, да постигну што желе.

Може им бити. Ми им то задовољсто нијесмо у стању да кваримо. У томе послу имаће одријешене руке. Ми ћемо преко свију тих њихових гнусоба прелазити онако исто као до сада — презирањем.

Једно је што не треба да изгубе из вида. У залуд ће им бити све. Празан ће им бити труд. Ма како било вјешто њихове замке сплетене, ма како да су боље њихови вигови намјештени, ма како да су фино њихове измишљотине удешене — ми им нећемо насједати. Довољно је, да знамо од куда све то долази, па да нам буде јасно о чему се ради. За љубав општег добра, ми ћемо бити у стању и много што-шта жртвовати. Кад год су општи интереси од нас жртава захтјевали, ми смо их приносили онако исто радо и предано као што смо вазда тим нашим националним интересима служили. Када се има увјек пред очима општа ствар, ситнице се губе.

Све интриге, све измишљотине и роварења пред тим падају. Ми врло добро схваћамо и цијенимо важност и значај добрих односа Србије и Црне Горе. Њих неће бити у стању нико порушити. Чуваћемо их по сваку цијену. Не мање ће попуштати браћа у Србији.

Трансбалканска жељезница

Догађаји, који су се на Балкану у пошљедње вријеме одиграли, оставили су и питање о трансбалканској жељезници неријешено. Па и ако је ово све до анексије занимало у великој мјери европску штампу, оно је остало заборављено све до сада. Сад је оно поново отргнуто из заборава и стављено на дневни ред. Томе се има захвалити једном дипломатском представнику у Цариграду. Он је од Порте тражио пристанак за остварење ове жељезничке пруге.

Као што је познато, питање о трансбалканској жељезници покренуто је дипломатским путем. Три, нама наклоњене, силе посредовале су код Порте, да се одобри српски захтјев за грађење трансбалканске жељезнице, која би ишла преко отоманске империје. Око тога се радило више од годину дана и баш онда кад је имало највише изгледа да се то питање приведе крају, никло је питање о анексији и оно је ову српску ствар бацило у позаднину.

Истина, и за вријеме дипломатске борбе, која се водила због анексије, појављивало се с времена на вријеме и питање о овој жељезници. О њој је говорио и сам Ерентал када је излазио са компензацијама, које ће се српским државама учинити.

Што се тиче Турске ту нити је постојала бојазан, нити постоји, да ће се одупријети српском захтјеву. Напротив, кад је већ о томе ријеч, њој су у изгледу само користи. Исто тако нема изгледа да ће се и друге силе истаћи противу њега. Настаје само питање како ће према њему заузети становиште Аустро-Угарска и њена савезница. Хоће ли се она противити извршењу његову или ће, дошљедно ранијем обећању, пустити да се оствари.

Ми на обећање, које је пало од стране барона Ерентала, не полажемо ни мало. Он нас је својим поступцима до сада утврдио у мишљењу како је код њега обичај да једно збори а друго твори и да не полаже баш много на обећања своја.

Према томе као једина препријека може се очекивати са стране Аустро-Угарске.

Па и поред тога, ако се само буде радило како треба, бојазни за ометање српског захтјева о трансбалканској жељезници не може бити. Не може га бити зато што Аустро-Угарска нема права да у њ задире, нити је у могућности да га спријечава. Она може роварити и закулисно радити, као што јој је и навика, али не може бити од пресудне важности њен глас, само ако то буде хтјела Турске, које се питање о грађењу ове жељезнице, послије нас, највише тиче.

А кад то стоји до Турске, онда ми немамо ни разлога да вјерујемо да ће се она моћи толико заборављати, да буде слијепо оруђе баш оне исте државе, која је, колико јуче, упљачкала и понизила, а противу оних, који су баш при пош-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE "DURO CRNOJEVIĆ"

љедњим догађајима најбоље доказали својом исправношћу према њој колико су пријатељи отоманске империје. Све да по сриједи у овом питању и нијесу интереси саме Турске, који јој баш императивно и налажу, да се користе овим српским захтјевом.

Питање о трансбалканској жељезници покренуто је у врло згодном времену. Да се тражио згоднији моменат, тешко би се дочекао. Нека је у добри час!

Наша је дубоко увјерење да се на овоме неће стати. Питање је од стране једне велике силе код Порте покренуто. Њега ће подупријети и друге силе као год и раније. Наше је, да настојавамо, да се оно што прије приведе крају. То стављамо на срце и једној и другој српској држави, увјерени да ће оне учинити све, да се ово питање једном успјешно ријеши.

Србија и Црна Гора

Афера, коју је изазвао својим испадима противу Црне Горе проф. Масарик, све то више занима нашу штампу. На њу се гледа нарочитим погледом, а нарочито на њену тенденциозну страну, коју смо ми још раније истакли. Да би се видјело да наше мишљење дијеле у томе погледу и други листови, износимо чланак, који је изашао у „Биоградским Новинама". Он, под горњим насловом, гласи:

„Слога између двије самосталне независне српске државе, између Србије и Црне Горе, најпоузданије је јемство за бољу будућност цијелога нашега српскога племена, али он је уједно и највећа опасност по зле умишљаје непријатеља српских.

Није, дакле, никакво чудо, што су непријатељи српскога народа неуморни у труду, да наруше слогу, која је њима толики трн у оку, а толико потребна и добра ствар за нас Србе.

И сад су непријатељи Срства, свјесни зала, који их морају снаћи, кад су Србија и Црна Гора у слози и љубави, запели свом снагом, да те двије земље којим начином било заведе и отуђе једну од друге. Овога пута, ако Бог да, неће успјети у томе.

Данас се такве намјере подједнаком видовитошћу презиру и у Биограду, као на Цетињу. Данас нема ни једнога српскога политичара, ни у Србији, ни у Црној Гори, који би повјеровао сирепским гласовима, који једну страну маме лијево, а другу десно, који би хтјели, да виде Србију и Црну Црну Гору раздвојене, завађене.

Један од несвјесних агената српских непријатеља је у овоме часу и Масарик. Њега, можда, руководе најбоље и најчистије побуде, да износи на јавност ствари, које се Србије и Црне Горе тичу, а које је он прибрао из најнепоузданија и најкаљавија извора, али ипак његов рад изазива у свакоме Србину сумњу, да је он свјесно или несвјесно оруђе у рукама непријатеља српскога народа.

У опште наша браћа Чеси, ма којој фракцији припадали, добра би урадили, да свакад, прије него би угазили у оцјену одношаја, који владају између два братска, односно између једнога истога народа у двије државе: Србији и Црној Гори — промјере, хоће ли својим писањем и говором више користити, или наудити словенској мисли.

Масарик о томе није ни хтио јамачно ни да мисли, а не узимајући тај важан елеменат у обзир, он својим писањем и нехотице (јер злу намјеру не смијемо ни претпоставити код њега) иде на руку душманима нашега народа.

Са тога бисмо ми најискреније савјетовали свакоме нашем брату Словенину и пријатељу Срства, да прије, него би ма шта о нашим међусобним одношајима писао, буде на чисто са тиме, да је душманска, а не братска услуга, кад ствара и распирује раздор између Србије и Црне Горе.

У осталом, прожети увјерењем о потреби слоге између Србије и Црне Горе, политичари и државници и на Цетињу и у Биограду неће никад учинити ништа, што би тој толико потребној слози могло да науди. О томе треба да су увјерени и пријатељи и непријатељи наши".

То је са свим тако и тако мора бити.

Још нешто: апел овај на браћу Чехе и Словене у опште могао би се проширити и на Србе, а нарочито на српске листове изван слободних земаља, који су својим испадима толико претјеривали да су наносили огромне штете општој ствари. Нарочито је њихова похлепност за сензације противу Црне Горе. Да не лутамо далеко него да се послужимо баш овом Масариковом афером. Ко је први са највећом злурадошћу дограбио њеков говор противу Црне Горе, ко га у томе највише подупирао? — „Србобран", гласник *српске народне* самосталне странке!

И кад се већ признаје да је Масарик за осуду, колико тек осуду заслужује овај, на жалост, *српски лист*, који носи овако поносно *српско име*.

Ако нам је свакав Србобран, онда смо спали на ниске гране!

Све сами велеиздајници!

Нема државе на свијету, у којој се према становницима толико подозријева као у Аустро-Угарској. Сумња се противу Срба, сумња се противу Хрвата, Чеха, Словенаца, Русина, па и противу Мађара.

Оптужује се, затвара, осуђује, а све због велеиздаје.

Дошло се дотле, да се с правом свако мора запитати: па ко није сумњив, ко није велеиздајник?

Хрватска и Славонија су постале поприште хајке противу велеиздајника. Није довољно што су толики људи изведени пред суд, него се хајка и на даље наставља.

Није поштеђен ни Сријем, Банат, Бачка, онако исто као и Далмација. Довољно је, да је неко Србин и да је нешто српско, па да се подозријева и сумњичи.

Ни у Крањској боље није. Тамо су дванаесторо кажњени због тога што су септембра прошле године устали противу Нијемаца.

Сад су Чеси дошли на ред. Још велеиздајничка парница у Загребу није довршена, а у Прагу се заказује нова парница. Оптужено је 46 Чеха због антимилитаристичког покрета. Окривљени су, да су бунили народ противу војске. Њима ће се почети судити 30. ов. мј. Суђење ће бити тајно. Тиме се хоће, да се умањи срамота.

Шта бива са српским живљем у Босни и Херцеговини, то је већ довољно познато. Исто је тако и са Словацима. Њихове вође непрекидно глобе, кињe и затварају. Хоће да им се убије дух, хоће да се униште, да се упропасте, да се збришу са лица земље.

И све се то дешава у једној просвијећеној земљи, у двадесетом вијеку, пред лицем цијеле Европе.

Колико се далеко пошло!

Срство

Министарска криза у Србији. Између министра унутрашњих дјела, Светозара Милосављевића, и министра народне привреде, Јакова Продановића, дошло је до несугласнице, те су и један и други поднијели оставке, што је изазвало у Србији министарску кризу. Оставке им још нијесу уважене.

Архијерејски синод. У Ср. Карловцима је на свечан начин у недјељу отворено засједање архијерејског синода. Ово је први састанак синода под новим патријархом

Пчеларска изложба у Руми. Српска пчеларска задруга приређује од 16.—23. августа изложбу у Руми у Сријему. Изложба ће бити подијељена на осам група. На овој изложби узимају учешћа и хрватска пчеларска друштва у Загребу и Вуковару.

Словенство

Нови хрватски подбан. За подбана Хрватске и Славоније постављен је Славко пл. Цувај од Иванске. Он се родио 1851. г. у Бјеловару, гдје му је отац био градски начелник. Школовао се у Бечу, а у службу је ступио као пристав у Винковцима. Служио је у Раковцу, Петрињи, Б. Броду, Загребу, Ђакову, Осијеку и Пожеги. И он не одудара од оних типова који су главни фактори у Хрватској.

Прослава полтавске битке. У Русији је 14. ов. м. на свечани начин прослављена двјестогодишњица полтавске битке, када је Петар Велики потукао Шведе и Русију ослободио, те је постала потпуно независна.

Словенска банка. У клубу обичествених делегата имала се сједница руска комисија за оснивање словенске банке. Сједници је присуствовао б. министар М. М. Федоров, представници московске трговачке банке, словско-данске банке, руске банке за трговину, руске трговачко-занатлиске банке и централне банке друштва за узајамни кредит. Сви су се у начелу изјаснили за оснивање словенске банке, те ће се сазвати нарочита скупштина да се ово и дефинитивно ријеши.

Излет руских студената. Руски студенти из Петрограда и Москве, око 100 њих, крећу ових дана у излет у словенске крајеве. Они ће обићи Софију, Биоград, Загреб, Љубљану и Праг.

Просвјета

Велика гимназија на Цетињу. Рад у великој гимназији на Цетињу у овој школској години довршен је. Он је дао врло повољне резултате, те и заслужује, да се на њ нарочито и зауставимо.

Велика гимназија на Цетињу има седам разреда. Почетком школе у њу су се уписали 264 ученика, а у току године 7. Било је свега дакле 271 ученик. Од тога броја су у току године отпали 20, јер су пет на боловању, пет су отпуштени, 9 су својевољно напустили даље школовање, а један је прешао у другу гимназију.

Приватних ученика није било, а од уписаног броја било је 217 из исте гимназије, од којих су 27 понављали разред, а из других гимназија 23, од којих су 4 понављали разред. Стипендиста је било свега 30.

На крају године оцјењени су и то: првим редом с одликом 44, првим редом 107, другим редом 37 и трећим редом 17, а 46 су остали да полажу разредни испит. У први ред с одликом долазе они ученици, који из владања имају одлично или врло добро, а из обавезних предмета немају ни једне биљешке ниже од добро, осим тога ако у обавезним предметима имају бар једно одлично или једно врло добро више него добро; гдје је број обавезних предмета паран па испадне с једне стране нпр. три одлично, а с друге стране три добро, ту претеже одликовање. У први ред долазе ученици, који нијесу у први ред с одликовањем, а немају из обвезних предмета ни једне оцјене ниже од довољно, нити им је владање лоше. У други ред долазе ученици који макар из једног обавезног предмета добију оцјену слабо. У трећи су ред ученици, који из половине и ни већине обавезних предмета имају слабу оцјену.

Радило је у овој школској години осамнаест наставника, међу којима је био и управитељ.

Као што се из ових службених података види, ресултат се показао врло добар, што заслужује сваку похвалу.

Поглед по свијету

Турска и Грчка.

Између Турске и Грчке дошло је до велике запетости. Грчка би хтјела да присаједини Крит, али се Турска томе одлучно одупире. У Турској су се толико за Крит заузели, да су готови да уђу и у рат, само да не дозволе, да им се Крит одузме. Па поред овог ратоборног расположења у Турској, Грци врло мало презају. И док се Турска грозничаво оружа и спрема за рат противу Грчке, док се граница утврђује и на солунском рту подижу стратегиска утврђења, дотле грчке чете прелазе преко границе и у околини Јањине развијају терористичку акцију. Судећи по свему, ни једној ни другој страни није много стало да очувања мира и ако буде њима остављено да о томе рјешавају, још у напријед се може рећи да је рат неизбјежан. Али то свакако, велике силе неће дозволити.

Ерентал, Билов, Титони.

Као што се јавља из Бечa, у половини јула састаће се у Ишлу или Гастајну

ПОДЛИСТАК

ПРВЈЕНАЦ

A. Hedenstjerna.

Бог није баш имао ту намјеру, кад нас је стварао, да нам на овом грјешном свијету буде тако добро, да се не зажелимо раја.

Кад је створио рибе с костима, жене с ћудима, мушке са страстима, заистину није то само зато учинио, да нас саблазни, да нас подсјети, да је онај свијет само једна станица на путу, који нас води једном бољем свијету.

Исту таку намјеру је имала промисао онда, кад је наредила оно природно нешто, што ми у обичном животу називамо «првјенац».

Један сиромах отац у очајању причаше ми, какве је све муке имао да отрпи од овог једног примјерка људског рода.

Из изучних, хуманих и социјалних обзира ево износим ове јаде његове онако, како ми је он причао:

*

По милости Божјој и посједника Цонспа дошао сам до лијепе, миле-женице и могу рећи, да под сивим небом сјевера тешко бјеше сретнијег и задовољнијег човјека, него што сам ја био у прво вријеме мога брака.

Једна од најљепших врлина моје жене бјеше брига и пажљивост о мојој соби за рад. Кад год сам се вратио кући са каквог мог пута увјек сам нашао на неку нову ствар, о коју би могао да луним главом, да сломијем ногу или врат, шта више и да се објесим.

Кад сам се једанпут вратио кући са мог тродневног путовања, нађем у нашој спаваћој соби на неку страну женску, која је држала у рукама неки предмет, сав окружен бијелим чипкама.

— Хвала, слатка — рекох жени. — Заиста је лијепо од тебе, што си ме изненадила оваком лијепом пајалицом. Истина није практична, јер бијела боја није за мастило, али опет зато красиће ми писаћи сто.

Да сте видјели жену како се ражљутила! Подиже плафону срдите очи, стисну песнице и бијесно ми довикну:

— Никодиме! То је твој првјенац!

Увиђао сам да сам је љуто увриједио, замолим опроштај и погледам из ближе — пајалицу. Слушао сам да овакви малишани воле слаткиша, и понудим га једном лијепом бресквом, коју сам донио с пута, да му се улажем.

— Јесте ли ви полудјели? — викну на мене непозната — Тако што не једе мали!

— Ко сте ви? — запитам је.

— Ја сам дадиља.

Жена ми лежаше у постељи и запита ме на кога је налик пубика.

— Хм — хм! На кога је налик? Па — па — на морског рака са пикатним сосом!

— Па зар не видиш, да је исти ти. Нос, очи, уши њјунути Петерсон — рече ми плачући.

— Но, но, умири се, чедо моје! — И да се мало направим важан заштитам, кад ће малиша прогледати.

Жена удари у грчевити плач, који је трајао двадесетипет минута и оптуживаше ме, да сам лапета првјенца сравнио са мачићима.

О том нећу ни да говорим, да ми је дојкиња попила сав коњак, а њен солдат-ђувегија покрао све моје скупе цигаре, него ћу се само да задржим код изврсних особина и врлина нашег драгог порода.

Већ у раном дјетињству се показао код њега изванредан музички дар. У доба кад треба да се леже, у вече око 10 сати, почињаше са скалом, око поноћи је прелазио на класичне опере, варирајући на разне начине дивне мотиве а-о-у-и-е, а пред зору нас је увесељавао са аријама из фриволних опера. Затим је, по Билову, заспао сном праведника.

Искусио сам и то, да је наслиједно и чврстину карактера породице Петерсона: сви покушаји, да га наговоримо да своја музичка вјежбања одложи на које друго вријеме, остадоше безуспјешни, јер је био тога увјерења, да своју пјевачку способност треба онда да прикаже, кад су сви укућани код куће, те могу у његовој музикалности уживати.

Кафедија, дошао горе и рече:

— Ја молим, да ви ноћу не дресирате свога пса!

— Извините, али ми немамо пса! Наш малишан но кадкад се мало заплаче.

Госпођа, што је становала над нама хтјела је да учини пријаву у полицији, да наша слушкиња цијелу ноћ мучи мачке; а господин са трећег спрата написао је у једним новинама оштар чланак против вивисекције, уједно је развио, да један становник куће бр. у Господској улици ноћу секцира невине зечеве.

Разумије се озо нијесам могао оставити тако, и био сам приморан да изјавим, да то није цикут зечева, него плач једног невинашчета, које лежи од шарлаха.

Прећутаћу дискретно рачуне о љекарским наградама и апотеци. Ни један му орган није хтио да ради без медицине и већ сам мислио, да је наш првјенац најбогаљастије дијете у Европи.

Али у свачему има прелаза. Набрзо дође вријеме, те се опростисмо дојкиње и дадиље. Сад је преко ноћ слатко хркао и толико се извјештио да је изручивао лопац с туткалом у моју ципелу и кљештама правио лапе од жица на клавиру.

Затим пође у школу.

министри спољних послова држава тројног савеза Ерентал, Билов и Титони. Њихови састанак обратио је пажњу европске штампе, која му придаје велики значај.

Предсједник републике Бразила.

У Бразилу су отпочеле велике агитације ради избора новог предсједника републике. До сада су се два кандита појавили: маркиз Родриго да Фонеска и барон де Рио Бранко, досадањи министар спољних послова, за кога се држи да ће и побједити, јер се још сада испољава да има велики број приврженика.

Угронова изјава

Потпредсједник угарске независне странке Габриел Угрон дао је ову изјаву:

„Читао сам, да ме је у клубу независне странке више посланика нападало. Мој је одговор шљедећи:

Ја сам увијек отворено и јасно говорио и радио, не зато да стечем симпатија, већ зато што ми то налаже моја дужност. Угрон не узмиче никада — а страх је за мене непознат. Ја имам дар говора, перо и мач.

Габриел Угрон“

Прави ритер!

Цар Никола и цар Фрања

Наде аустриских листова са свим су пропале. Они су мислили, да ће својом дреком привући пажњу на тежње своје и да ће утицати, да руски цар, на путу своме, не обиђе цара Фрању, али су се у томе љуто преварили. Као што се јавља, руски цар се неће састајати са аустриским царом. Штета!

Пад Билова

Њемачки државни канцелар књаз Билов поднио је оставку, пошто је у парламенту претрпио пораз. Цар му оставку није уважио, али нема изгледа да ће Билов остати.

Како је у Херцег-Босни

Сарајево, 15. јуна

Германско гесло: „завади, па владај“ побјеђује. Оно све више осваја, крчи пут и продире на Балкан. Ако пође овако, давнашњи њихови снови и погледи на Солун неће бити још дуго снови. Њихова им вјештина много помаже, или као да им и прилике иду на руку.

И Босна и Херцеговина је осјетила ове германске подвиге. Она их осјећала и за вријеме окупације, али од како је анексија, осјећа их најјаче.

Туђинштина напредује, наметљиво продире и осваја. Да јуче нам је била пред кућом, сад нам је на прагу, а сјутра може врло лако бити и у кући.

Власти се наште да нас што више стегну и подарме, да јој будемо што више подчињени и од ње у зависности. Ми се противу тога очајанички боримо, кукрикамо и одупиремо се, али залуду.

Потиштени смо, подијељени и раздробљени. Нема слоге у Срба, нема код Муслимана, па ни код католика. О општој слози и не може бити говора. Срби нијесу компактна маса, нијесу ни Муслимани, па ни католици.

Међу Србима је мржња; борба се води између старијих и млађих. Исто је тако и код Муслимана, а католици су загрдјели.

Колико до јуче било је слоге и заједничког рада између Срба и Муслимана. Та је слога пољуљана. Озбиљна је опасност, да не дође и до расцјепа.

Послије анексије Срби су ударили другим правцем. Почели су да воде политику позог курса. Ово су учинили на своју руку, без споразума са Муслиманима као да до јуче нијесу имали никакве заједнице и као да их за њих никакви обзири не везују. Те несугласице су појачане од како је орган српске народне организације насрнуо на муслиманског првака, Шерифа Арнауговића. То је толико дирнуло Муслимане, да може врло лако доћи до расцјепа, а од туда и до штетних и врло опасних пошљедица по интересе српскога народа.

И међу католицима је дошло до расцјепа. Напреднији елементи одвајају се од Штадлера и чине покушаје, да се засебно организују и да дођу до споразума са домаћима, Србима и Муслиманима.

На челу тога покрета је адвокат Никола Мандић. Он је до сада успио, да отргне испод уплива Штадлерова хрватску народну организацију и покреће нарочити лист. Противу њега се сад Штадлер толико огорчио, да је подигао све, само да би акцију Мандићеву спријечио и уништио.

Са Муслиманима се зна шта је било. Међу њима је дошло до расцјепа и до повлачења Шерифа Арнауговића. Истина Муслимани су се изјаснили противу тога повлачења и упућују на Шерифа да их не напушта, али до сада још није ништа учињено.

Ни Србима ни Муслиманима, па ни католицима није требало све ово. Могли су без овога. Општа ствар од свега тога само трпи штете. Јер док се домаћи троше у ове међусобне зађевице и док сву своју пажњу усредсређују на ове распре, дотле су туђинцима одријешене руке и они све више, без запријека, освајају терен.

Ако икада, сада је вријеме да се свему томе учини крај и да се сваком даљем међусобном роварењу стане на пут. Здружени, зближени домаћи елементи у стању су учинити много. Завађени, раздробљени и поцјепани неће бити у стању да учине ништа и општа пропаст је неизбјежна. Ићи и даље овим путем не значи ништа друго него срљати у очигледну пропаст. А хоће ли народни прваци дозволити то?

Ако дозволе они, а по свему изгледа да томе не поклањају велику пажњу колико својим личним прохтјевима, народ је ту и он никако неће дозволити то! Ако икада, сада је вријеме да народ проговори!

ПРИВРЕДА

Пред косидбом ливада. У добу смо кад наступа и косидба ливада. С кошењем настаје и права радост тежакова: скупљање плодова, са којима има да покрије своју замуку и исплати свој труд. Пошљедње три сушне године научиле су нашег тежака да о скупљању и сређивању сијена води више рачуна и вриједност сијену много већу придаје, него што је икада до сада чинио. Цијене сијена, које су се за пошљедње двије године у неким крајевима потпуно изједначиле са цијеном не кукуруза већ пшенице, — довољно казују са каквом збиљом треба прилазити косидби, која је на прагу.

Баш поводом тога мислимо да нећемо погријешити, ако нашим привредницима учинимо неколико корисних напомена у том погледу: кад треба косити ливаду, како треба сређивати сијено од дана кад се покоси, па док се потпуно не осуши и не зђене у стогове.

Према нашем искуству требало би при сређивању сијена на шљедеће пазити:

1. Ливаду треба косити кад је трава у цвијету; ни прије ни доцније. Само уцвјетала трава може дати добро, здраво мирисно, хранљиво и сварљиво сијено, које стока са највећом слашћу једе и од кога у истини има вајде. Многи привредници грдно гријеше што остављају да трава презри. Знамо да то већина чини да им се ливаде „засију“ т. ј. да сјеме ливадских трава узри и при кошењу испада, и тиме ливаду засије; но то је по нашем искуству само заблуда. Ми ћемо овдје изнијети и користи и штете од засијавања ливада овим (природним) путем, из чега ће се сваки привредник моћи увјерити: има ли смисла остављати траву на ливади да презри или је треба уцвјеталу косити.

Кад се ливада уцвјетала коси, онда се доиста размножавање трава сјеменом потпуно искључује. На први поглед ово изгледа да је и штетно и опасно по будући пораст траве, но у ствари не одговара истини. Кад би ово у истини било, онда би ливаде, које се у цвијету косе, послије неколико година остале потпуно голе — без траве, а то у ствари не стоји. Напротив, те се ливаде исто тако дуго одржавају као и ливаде које се презрела косе. Чак ако се дрљају и ђубре, онда далеко већи принос дају него ове друге. Познато је да је већи дио ливадских трава вишегодишњи и да се у већини размножавају коријеном као пиревина. Кад се ливаде свако прољеће дрљају ради скидања маховине, која траву необично сатире, и као се повремено ђубре, онда оне и без засијевања врло добро напредују. У таквим случајевима засијавање је потпуно излишно, а још мање има смисла кад се оно врши овим путем — на штету каквоће сијена, јер презрело сијено у погледу хранљивости равно је обичној слами.

Према томе ливаду треба косити онда, кад је трава на њој у пуном цвијету.

2. За сваки посао потребан је вјешт и вриједан радник; тако исто и за кошење треба наћи вјеште и дурашне косаче, који ће тај посао вршити чисто и и на вријеме, па ма их и нешто скупље платили. Привредници, којима је Бог дао мало више ливада и њива, најбоље би учинили кад би набавили нарочите машине косачице и то комбиноване уједно и за жњевење жита. Ове комбиноване косачице права су благодет за оне крајеве гдје има много ливада а мало добрих косача. Оне толико уштеде у косачима за вријеме косидбе и жетве, да се у првој години могу исплатити, те их стога свакоме привреднику топло препоручујемо.

Ливаду треба косити послије кише и добре росе, јер је онда трава најсочнија и коса је лако сече. За то суве ливаде треба косити изјутра (до 10 сати прије подне) и пред вече од 3 до 7 сати. Мочварне и влажне ливаде могу се косити и преко подне. При кошењу не треба правити широке откосе, јер онда остају разори и гребенице. Откоси од 1·50 до 1·80 метара широки најбољи су. Такође при кошењу не треба захватати косом до саме земље, јер се онда доиста више сена добија, али се за толивада „умртвује“ и тиме шкоди доцнијем порасту траве.

3. Сушење сијена је један од најважнијих послова у косидби. Од тога како је сијено осушено зависи у већини случајева каквоћа његова. За то овом послу треба посветити највећу пажњу, па макар друге послове и одложили за извесно вријеме.

Откосе не треба превртати из јутра док роса још стоји, такође их не треба превртати ни кад је велика жега, јер се онда сијено трпи и губи своје најфиније дијелове. Презртање треба благо и лако вршити. Млатарање вилама, бацање, растресивање, штетно је у опште а нарочито онамо, гдје је сијена мало и гдје у сијену има доста дјетелине, која услијед тога изгуби најфиније дјелове — лишће. Да сијено добије лијепо лице и фини укус треба га чешће превртати, како би сувишна вода из њега постепено лапила. Тиме је и сварљивост појачана.

Кад сијено мало провене, треба га на предвече прикупити у навиљке, како би се унеколико од случајне кише или ветра сачувало. У навиљцима се провенула трава обично угрије, за то их сјутра дан треба, ако вријеме допушта, растурити по ливади. Ако се сијено довољно просушило, треба га у пласке просушити, ако није, онда га треба растурити да се још суши, и тек онда у пласке скупити.

Ако киша затекне сијено у откосима или у навиљцима не треба га дирати, док се бар горња страна не просуши, само у случајевима кад киша неколико дана траје треба откосе макар и мокре превернути и на другу страну пребацити и при том их овлаш растрести.

4. Кад се сијено довољно осушило, здјева се у стогове. За здјевање, стожење сијена треба изабрати мјесто оцједито, у које се вода неће сливати и сијено подливати и кварити га. Да не би сијено непосредно на земљу лежало, и влагу из земље увлачило, треба на подину метнути суве сламе, лисника, грања, шушња или напради (бујади). Далеко је боље мјесто овога направити постоље од гредица, које је довољно уздигнуто од земље. У таквом случају није потребно нарочито бирати оцједита мјеста за стожење сијена.

При дјењењу или стожењу сијена треба пазити да основа стога буде увјек ужа од крова, како се не би вода слијевала у сијено, већ ван њега. За одвођење воде око стога треба направити мали јарак свуда наоколо. Стог одоздо треба утврдити лемезницама како вјетар не би дизао и разносио сијено; нарочито ово вриједи за предјеле гдје јаки вјетрови владају. Такође стогове треба оградити плотом или моткама како не би стока рушила и газила сијено.

При крају овдје да учинимо још једну умјесну напомену. Наши привредници и ако се труде да буду добри економи, приликом храњења стоке показују се праве распикуће. Поред ове њихове штетне навике да стоку хране торењем, гдје храну полажу по цијелом пашњаку или њиви, они још и не пазе како стог начињу. Обично почну рушити стог с врха и кад киша удари, он прокисне и сијено се убуђа. На тај начин упропасте велику количину сијена из просте нехати, да не кажемо љености. Далеко је боље и корисније, како за њих тако и за стоку, да сијено сјеку ножем. Такав нож не стоји више од 5—10 круна и могу га наши најпростији ковачи направити. Уштеда је при сјечењу толика да ни једна сламчица не иде неискоришћена, и такав се нож при утрошку првог пласта већ исплати.

Т.

Умјетност

Изјава Петра Почека

Поштовани г-не уредниче,

„Цетињски Вјесник“ број 42., на четвртој страници доноси из пера г. Стијена Кобасице, нешто о мојим радовима изложеним код „Ладе“ у Биограду — за чем ја вам захваљам, јер сте ми тиме дали прилику познати из ближе *естетичне компетенције* г. Кобасице, које бих иначе њиорисао. — Допустите да у вашем листу ја ставим у оквиру и на изглед ту *компетенцију* нашега писца.

Из даље: свака чистија и српска душа вене у туги и стиди се од себе гледећи како напредно и сваког дана више *круже* свачије њушке — *српску чорбу*, и српску штампу како понизују многе и врсне наше анализабете! Прелистај какав буквар, ево те Диогеном, знади замучит своје име — књижевник — и критичар готов, т. ј. онај што уздиже и руши, што надахњива и што — кужи..... кô предувено пријево!

Српство је опкољено од свуда кивним и јаким непријатељима, али *матицу* њину и крију и њиве наше сопствене и несрпске груди — задојене пакошћу што засљепљује очи, стеже ум и спутаје нашу душу — подојче оне красне и снажне српске душе, која вјековима надахњива, а што данас — кô окована — свија се, пишти и потиштена — вене и пада!

Кад г. Кобасица буде умио *иротријети* свије очи или *засолити* боље своју главу, нек пође и види поново (у Биограду остаће неколико мојих откупљених радова) оно што јуче није знао ни умио видјети; нек му то буде моја опомена и препорука као истом и захвала за његове савјете — Почек ћа и даље радити; код толико *љењиваца* у Српству, његова продукција нек не буде узрок зависти већ угледа како нашој земљи и српскоме народу треба рада, рада и рада на свима пољима, куда данас тамане наше боље клице — уображење, надувеност, сујета и прагвштина, која крстари и сије своје злобне пошљедице.

За специвични одговор (када бих хтио) могао бих овдје навести г-ну Кобасици, мјења и оцјене овамошњих већих умјетника и озбиљнијех критичара о мојим радовима — чак о оним, које је он мислио осудити, и тако би боље уочио што му још недостоје за оцијену онога — *што остаје да се гледа и осуди* — данас и сјутра!

У осталом: за оне који *вриједе*, живот је кратак, а онима што *иду* пут је дуг и не треба да застају; — Данте Алгијери каже: „non ti curar di loro, guarda e passi“.

Рим, 10. јуна 1909. год.

са захвалом:

Почек

Увјек сам избјегавао, да не дођем у ближи додир са учитељима, а сад сам морао, за љубав овог лакомисленог и лијепог дјетета, пред Ускрс са свима учитељима, који предају у разреду његовом, да пијем братимство и пијелу колегију на позовем на ужину о Ускрсу.

Али опет за то био је мило дијете. Кад се приближивао Божић и видјео, да мати спрема себе и једва доспијева, од своје воље јој је помагао. Са скупоцјених слика чистио је прашину великом четком, којом се блато чисти са чизмама и избрисао их пијеском, а велики сат на столу пак брижљиво је испрао сапуницом.

Имао сам неког стрица грчког младожењу, на чије сам наслиједство сигурно рачунао. Кад је једанпут ручио код нас и играјући се са дјететом, запитао га: «Воле ли да чика чешће долази» — одговорио је:

— Баш не бих волио! Јер кад чика оде, а тата увјек каже: «Хвала Богу, сад смо га се отресли за по године.»

Старац је, разумије се, на ово измјенио свој тестаменат, а ја сам пак позвао свога сина на озбиљан разговор између четир ока, којом сам га приликом толико увјерио о дужности поштовања према родитељима, да читаву недјељу дана није хтио с нама заједно да руча.

Официре нијесам никад волио. Али кад је деран одрастао, почео полазити балове, и мати му почела најмати само гадне и маторе слушкиње, изјави, да ће да се окане учења и пређе на војничку струку. Зарекао сам се, да то нећу никад дозволити: претио сам, да ћу га се одрећи, проклијети и протурио сам га у једну банкарску радњу.

Послије три године посјетио нас је у официрском одјелу, које сам ја платио до пошљедњег пуцета. Тада је још више налично на нову најалицу, него о нашем првом састанку.

Скоро морам да вјерујем, да чврстоћа карактера породице Петерсон, најчвршће се исказује понајвише у младим годинама.

У мом животу имао сам само једног непријатеља, Андерсона, једног неотесаног, безобразног, глупог и сурозог тиквана.

Прекјуче ми дође син, погледа ми у очи и повјерљиво мете руку на раме:

— Тата, волиш ли ти твог сина?

— Хм! Па разумије, се до волим!

— Онда, молим те, иди сјутра фабриканту Андерсону и реци му, да се Елза и ја од срца волимо, и нека ми је даде за жену!

— Шта? Шта кажеш? Никад! Никад док сам жив! Чујеш? разумијеш? Никад.

Приповиједач брзо скочи са столице.

— Но, куд се тако журите? — запитам га изненађен.

— Идем Андерсону, да се разговорим с њиме о женидби мога сина...

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE CETINJE

Дневне новости

Престолонашљедников рођендан. Рођедан Њ. Кр. В. Престолонашљедника Данила прослављен је у сриједу на Цетињу на свечан начин. На благодарењу у манастирској цркви присуствовали су наши великодостојници и многобројно грађанство. По благодарењу ишло се на честитање у Нови Двор по утврђеноме церемонијалу. Чланови дипломатскога кора дошли су да честитају још за вријеме благодарења. Одмах по благодарењу довезли су се из Старога Двора Њихова Краљ. Височанства Господар и Књагиња. Књагиња Мајка носила је у руци велику киту цвијећа, коју је Престолонашљедник прихватио, пољубивши мајку у руку. По томе су се у салону, гдје је био пријем, искупили сви чланови узвишене књажевске породице. На челу официрскога кора, кад је улазио на честитање, били су се ставили Његово Височанство Књаз Петар и министар војни г. бригадир Митар Мартиновић. Послије пријема пред Новим Двором дефиловала је војска.

Вечера у Двору. У уторак у вече Њ. Кр. В. Књаз Господар дао је у Двору вечеру у част новога грчкога дипломатског заступника г. Евгенијадеса.

Високо признање. Њ. Кр. В. Књаз Господар, желећи дати доказа Свога високог благовољења и признање према раду г. Милоја Ж. Јовановића, начелника министарства финансија, благоволио га је одликовати и лично му предата Данилов орден III. степена

Ми честитамо Г. Јовановићу на овом заслуженом одликовању, које може служити на част не само њему него и братској Србији, која га је, са највећом готовошћу, послала у Црну Гору, да јој својим стручним радом и спремом помогне у пословима на реформи државних финансија.

Интриге српских непријатеља. Под овим „Биоградске Новине“ доносе саопштење „Гласа Црногорца,“ „Одјека“ и „Самоуправе“ о познатим интригама, пропраћајући их овим редовима: „Непријатељи уједињења српског народа поново сију сјеме раздора и неслоге између Србије и Црне Горе. Они су једном, на жалост, успјели, да заваде двије независне српске државе, али је то на срећу трајало само неколико мјесеца, а анексија Босне и Херцеговине отворила је очи и највећим партикулистима српским, те су видјели и увјерили се куда их воде њихови вајни пријатељи, и сада сви Срби, гдје год их има, најискреније желе, да се одржи слога и братска љубав између Србије и Црне Горе. Како се Аустро-Угарска увјек умјела користити неслогом српског народа, тако је и прошле јесени анектовала Босну и Херцеговину, а како сада смјера, да с временом прошири своју власт и на Стару Србију и Македонију, то поново покушава да завади Биоград са Цетињем. У томе она неће успјети. Сви покушаји у томе правцу разбиће се о скупо плаћено искуство напаћеног рода српског.“

Масарик и Настић. Под овим насловом биоградске „Вечерње Новости“ доносе врло лијеп чланак на уводном мјесту, у коме се говори о улози проф. Масарика према Црној Гори и упоређује рад Масариков са Настићевим радом. Ту се, крај осталог, вели: „У осталом и Настић и Масарик у својим изјавама у њемачким листовима јавно су и под пуним својим потписом признали, да су на јавном послу, да су у служби једне политике, која пријети животу и опстанку Србије и Црне Горе.“ На крају се у чланку жигоше такав рад проф. Масарика, пошто се њиме иде на то, да се унесе завада између двије слободне српске земље, те се обраћа пажња српским новинарима, српским државницима и политичарима да се најпажљивије чувају погрешака из прошлости.

Повишена цијена. Овдашње кавеџије повисили су цијене кави. До сада су је продавали по каванама по шест пара, а сада јој је дигнута цијена на осам пара! Они то правдају томе што се кава и шећер царини по максималној тарифи, те не могу каву крчмити по досадањој цијени. Може и то бити, али ми држимо, да би ипак позивани требали да даду своје саизвољење за ову повишицу. Јер ако се буде остављало појединцима, да они одређују на своју руку цијене, шта би им сметало да у започету правцу продуже, па да одређују по својој вољи цијене и за друге врсте пића? Кад је општина одредила цијену вину, ракији и другом пићу зашто не одреди и цијену на каву? Ако то није до сада учинила, не значи да не може накнадно учинити. — Ми овим не идемо на то, да се ова цијена снизи, него затим, да се уведе ред, те да се зна једном имају ли права појединци, без знања надлежних, да подижу цијене продајне или не. Ако су наводи наших кавеција тачни, нека се и повећа цијена кави, али само по одобрењу општинског одбора и надлежних власти, а не по њиховој вољи.

Забава с игранком. У очи престолонашљедникова рођендана у Зетском Дому била је велика забава с игранком. Концертни дио забаве испао је на опште задовољство. Пјевало је Пјевачко Друштво „Његош“. Забава је била одлично посјећена.

Воће. Како је настала већ продаја воћа, то би надлежни требали да обрате најстрожију пажњу на воће које се доноси на нашу пијацу како се не би продавало незрело и покварено воће, што може бити од врло рђавих пошљедица по народно здравље. Онако исто као што се врши преглед животних намирница, тако би требало вршити преглед воћа, јер то налажу хигијенски обзири.

Народно здравље

Запамтите! — Гдје је у кући јектике, ваља дјеци чешће руке и уста испирати. — Три пут више слабуњаваца умире од јектике, ако се одаду пословима, који се сједећки раде у затвореним просторијама. — Чим дођете у прилике, гдје би вас могли јектичавци заразити, затварајте уста и дипите на нос. — Питите у бријача, да пред вама опере руке прије него што вас почне бријати. — Пазите да се при кашљу што мање напрежете. — Не гутајте оно, што кашљем пође напоље. — Не једите и не пијте врело.

Но све може јектичавице довјрити. — Наш свијет страхује од јектичавца, па је у томе погдјекада и немилосрдан. Неће ни у кућу да га прими; неће ни да га подвори. А све то није потребно, ако се човјек разумно чува. Да се о томе увјерите, изнијећемо само доказ бројевима. Од 703 посматраних болничарки и служавки око јектичавца обољело је само њих 9 или 128 на 10.000; а од 1662 правих болничарки по болницама и 358 лекара у нарочитим лечилиштима за јектичавце, — дакле од свега 2020 особа нарочито изложених заразиx јектиком — разбољело се само 11 или 54 на 10.000 хиљада. Овај други број не премаша ни побољевање и умирање од туберкулозе у обичним приликама — дакле у приликама, гдје нема толико јектичавца као у тим заводима.

Прирез за сузбијање јектике. — Професор Националне Економије у Гетингену В. Лексис, предлаже да се уведе једна врста народног приреза, који би се искључиво употријебио за сузбијање јектике.

Болница за јектичавце у Биограду. — Одбор општине града београда ријешио је, да се сума од 240.000 дин. утроши у грађење једне болнице за јектичаве особе у Биограду.

Буквица за веселу браћу. — Лозова јуха (т. ј. вино) тоболац опуха (кесу празни) (Нар. посл.). — Трезвеном забрањује савјест да посјећује оглашена мјеста; забрањује му крађу и убијство... Хоће ли, дакле, човјек да учини дјело, које му савјест забрањује, он се опије (Л. Толстој). — Ја мислим да ће се са мном у том сложити сви лекари, да је прави хронични катар желуца и пријева код одраслих махом пошљедица злоупотребе алкохола (Штримпел). — Баш радник, који своју кору хљеба снагом својих мишића зарађује, сатире пићем најпоузданије извор те снаге (Крепелин).

Алкохол и јектина. — Француз вели, да алкохол стере постељу јектици, а Француз је то и бројевима доказао. По статистичким подацима, које је сабрао Бодран (Baudran), излази, да у оним крајевима Француске има највише јектике, гдје се највише пије.

На 10.000 стан. умре од јектике у крају, гдје се додишње с главе на главу троши:

литра алкохола: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 30, 37,
становника: 32, 49, 54, 65, 75, 85, 69, 107.

Кратке Вијести

Љубавна драма У једном хотелу у Берлину одиграла се прошле недјеље љубавна драма. Млади љубавни пар, који се уписао као муж и жена, дошао је у петак у хотел, а сјутра дан су их нашли заклане. Оставили су писмо из кога се види, да су месар Шел и шваља Безе. Одузели су себе живот зато што се нијесу могли узети.

Самоубиство утајивача У Напуљу се убио гроф Габријели, главни благајник трговачке банке. Он се убио због тога што је утајио 120.000 лира.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Први штрајк у свијету. У Египту, у земљи пирамида, 1400 година прије Христа, дакле, у староме вијеку, било је, да су радници први пут обуставили свој рад и ступили и штрајк. Међу свима народима тога доба, Египћани су предњачили својим напретком, те били највећи творци културе. Силна ископавања, која су у Египту извршују научњаци, на историски споменици, што је остало на потомство, доказују некадању културу. Трговина и занатлиство према осталим народима стајали су на високом ступњу, а египатска пристаништа била су тадањем трговинском свијету главно мјесто са стајања. Ту се збио и први раднички штрајк у свијету, о чему је говорио. У трговинском крају престонице један је трговац градио себи палату. Радници при зидању добивали су своју плату на крају сваког мјесеца. Многима је пак радницима било тешко, да чекају до крај мјесеца, јер за то вријеме нијесу имали чиме да издржавају своју породицу. Једном се, дакле, десетог дана у мјесецу, догоди, да су радници, сложни међу собом, побацили алате, па се искупили у оближњем храму.

— Ми гладујемо — узвикивале су радничке воће — а до исплате нам је чекати још 18 дана.

Затим је више говорника дошло до ријечи, и сваки је од њих осиђивао послодавца, који раднике изиграва и не плаћа онолико, колико је био обећао плаћати. Трговац је пак наглашавао, да радници својим опирањем хоће на неправедан начин да дођу до бољитка. Након дужег савјетовања радници су утврдили, да ће радити, ако сам Фараон дође да испитује ствар, па да он суди: Је ли праведан захтјев, да радници више пута у мјесецу добивају своју плату, као и то, да трговац повиси радницима плату. Два дана послије тога, појави се у храму Фараон. Он је саслушао раднике и испитао трговца. Фараон је ријешио, да се радницима у два пута мјесечно издаје плата и послодавцу наредио да повиси плату радницима. Међутијем, трговац није радио по заповијести Фараоновој, па је у првом мјесецу петога дана свом жестином поново избио радички штрајк. Радници су ријешили, да пред широм свијет изнесу своје жалбе, но у часу кад су хтјели да изађу из храма, задесио их непријатно изненађење: врата су на храму била закључена. Радници су почели да руше, оборили врата и јурнули на улицу. По пијацама су воће износиле радничке тужбе. Штрајкачи су, из старога вијека, придобили народ за себе, и била је у изгледу велика побуна. Фараон је опет ступио међу њих и под теретом затвора наредио трговцу, да испуни радничке захтјеве. Радници су послије тродневне обуставе рада поново отпочели свој рад.

Трошкови проглашења светаца. Пошто папински Рим поси сада обиљежје посвећивања, осврће се „Германија“ на догматичну и финансијалну страну ових беатификација. Међу осталим изнаша она трошкове овакових беатификација по службеним подацима. Трошкови једнога проглашења свеца изнашају округло 260—270 хиљада круна и то: Проглашење блаженим увод 10.000 К., процес „non cultu“ 2000 К., процес „de fama sanctitatis“ 2000 К., процес „de validitate“ 2000 К., процес о кријеностима 12.000 К., декрет к томе 1000 К., правомоћност процеса о чудесима 12.000 К., декрет 1000 К., конгрегација и декрет „de tuto“ 3000 К., трошкови обреда 50.000 К.

Проглашење светим: успостава 2000 К., правомоћност чудеса 2000 К., процес чудесима 12.000 К., декрет к томе 1000 К., конгрегација и декрет „de tuto“ 3000 К., трошкови обреда проглашења светим 100.000 К., остали трошкови 50.000 К.

Да ове своте значе само најмање износе, види се по тачнијем и детаљираном распореду трошкова.

Према „Германији“ стоји накићење Петрове цркве 150.000 К., папински оиход потроши свијећа за 1948 К., намјештаје папинског пријестола 12.276 К., свијеће за жртвенике, воштане бакље, папински дарови и опрема за жртвенике 15.715 К., архитект за нацрте 8200 К., изнајмљење разних предмета 18.000 К., напојнице и дарови 16.396 круна.

Сметанин споменик у Њујорку. У највећем парку њујоршком, гдје су подигнути споменици многим великанима свјетским, дижу и амерички Чеси споменик свом великом композитору Сметани. Како се ту допушта дизати споменике само људима свјетског имена и гласа, то је увијек за допуштење потребна изјава вјештака у овом случају музичара, који су се изјавили управо одушевљено зато да се Сметани може дићи споменик.

„Благостање“ у Угарској. За пошљедњих 30 година пао је у Угарској број самосталних посједника земље за 118000, и то за пуних 10 година за 48000. Број бескућних душа сељачких порастао је од 1890 до 1900. за 455000. Године 1870. било је само 189000 продаја и егзекуција посједа, а 1903. године 595000. Промјене посједа порасле су за 27 пошљедних година за 225%. Године 1903. интабулиране су области грунтовне 718 милиуна круна дугова на 350.492 имања.

3768 великих посједника имају близу 18 милијона јутара плодне земље, а 2,364.000 малих и средњих посједника имају тек нешто преко 19 милијона јутара земље.

Краљ гостионичара. Јосип Лионис, гостионичар у Лондону, назван је „краљ гостионичара“. Он има сада 10.000 млађих: келнера, кухара, посластичара, пекара, месара и т. д., даље велика стоваришта посуђа и то 30.000 тањира, 50.000 чаша разних облика, огромна количина простирки, салвета и т. д. У осам пећи пеку пекари дан и ноћ крух, само за посластице потроши се дневно 30 тона путера. Сваки дан се закоље огроман број разне живине, а по читави влакови дневно довозе разно поврће и воће. Приликом једног банкета од 3500 особа послужено је са 10 јела у времену од 70 минута, а послуживало је 750 келнера.

Шта све учини — шешир. Приликом буџетске расправе, која се ових дана водила у енглеском парламенту, биле су се страначке страсти јако распалиле. Сваки час се могло очекивати да настане у дворани тучњава. Веома оштро говорио је вођа опозиције Лохвод, који је напао и држ. канцелара. Свршивши свој говор побједоносно је сио. У исти мах нагло је одскочио са жалосним лицем, држећи у рукама остатке свога елегантног цилиндера. Цио призор био је тако комичан, да су чисто бјесни посланици заборавили на свог противника, и ударили у грохотан смијех. Дворана је одјекивала од смијеха — облаци су с посланичког неба полако изиђили, страсти су се умириле и сједница се свршила мирно и весело.

Позив на претплату

Концем овог мјесеца истиче претплата многим нашим претплатницима, те их још унапријед упозоруј емо, ако и даље желе лист примати, да претплату на вријеме обнове, како не бисмо били принуђени да им лист обустављамо. Исто тако од 1. јула је подесно да се на наш лист претплате и они, који га до сада нијесу примали.

Претплату прима само администрација „Цетињског Вјесника“, Цетиње, и искључиво њој треба слати.

Цијена је до краја године за унутрашњост 5 круна, а за све остале земље 7 франака у злату.

„Цетињски Вјесник“ се неће никоме на вјересију слати.

Администрација.

Штампа К. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник **Лазар Чобељић**

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE PIBEC CRNOJEVIĆ